

SUNDHEDSSTYRELSEN

2019

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2018 – 30.
JUNI 2019

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2018 – 30. JUNI 2019

© Sundhedsstyrelsen, 2019.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sprog: Dansk
Version: 1,0

Versionsdato: 19.11.2019
Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
November 2019

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	4
1.1. Baggrund	4
1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien	5
2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater	6
2.1. Overordnet vurdering	6
2.2. Strategier for nedbringelse af tvang	7
2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge	7
2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne	8
2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus	8
3. Sammenfatning af resultater	10
3.1. Datagrundlag	10
3.2. Nationale resultater	10
3.3. Regionale resultater	11
4. Udviklingen i antal bæltefikseringer over 48 timer	14
4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020	14
4.2. Antal bæltefikseringer over 48 timer	14
4.3. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer	19
5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger	25
5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020	25
5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer	25
5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger	32
5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang	35
Bilagsfortegnelse	41

1. Introduktion

1.1. Baggrund

Som et vigtigt led i realiseringen af målsætningen om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien inden 2020. Der blev i den forbindelse afsat midler til at nå målene om halvering af tvangsansværelsen. Midlerne anvendes til øgede ressourcer til initiativer i regionerne om patientinddragelse, kompetenceudvikling samt udbredelse og implementering af metoder med gode nationale og internationale erfaringer. Hver region indgik endvidere en konkret og forpligtende regional partnerskabsaftale om at nedbringe anvendelsen af tvang.

Partnerskabsaftalerne udmønter en fælles målsætning om, at antallet af patienter, der spændes fast med bæltter og remme, skal halveres i 2020, samtidig med at der skal ske en reduktion i den samlede brug af tvang i psykiatrien.

Konkret er målet om at nedbringe anvendelsen af tvang i psykiatrien formuleret ved:

- et mål om at reducere anvendelsen af bæltfikseringer frem mod 2020
- et mål om en generel reduktion i anvendelsen af alle former for tvang

Data fra Landspatientregisteret (LPR3) har ikke været tilgængelige i forbindelse med udarbejdelsen af denne rapport. Dette skyldes, at regionerne i starten af 2019 er overgået til indberetning til LPR3, og i forbindelse med overgangen vil det frem mod starten af 2020 ikke være muligt at få data fra LPR fra Sundhedsdatastyrelsen. Denne rapport er således udelukkende baseret på data fra Register over Tvang i Psykiatrien (TiP). De tilgængelige data giver en relevant status for anvendelsen af tvang i psykiatrien, dog uden de indikatorer, der forholder sig til andele af patienter, der udsættes for tvang. Derfor vil Sundhedsstyrelsen ikke kommentere i forhold til de opstillede mål i partnerskabsaftalen, men vil kommentere på udviklingen i forhold til baseline og det seneste år.

Målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang er helt central for at sikre, at patienter med psykiske lidelser får en behandling af høj kvalitet. Tvang i psykiatrien berører nogle af de mest grundlæggende menneskerettigheder; nemlig retten til frihed og respekt for den fysiske og psykiske integritet. Det er derfor afgørende, at der konsekvent arbejdes med reduktion af tvang i psykiatrien, for dermed at sikre brugernes selvbestemmelsesret og grundlæggende menneskerettigheder.

Tvang i psykiatrien kan ikke helt undgås, men skal udøves så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til patienten, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe. Psykiatrilovens mindstemiddelsprincip fastlægger, at tvang ikke må benyttes, før der er gjort, hvad der er muligt for at opnå patientens frivillige medvirken.

Derudover skal anvendelse af tvang stå i rimeligt forhold til det, som søges opnået herved – er mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, skal disse anvendes. Dog skal realisering af det nationale fælles mål om halvering af tvang gennemføres uden, at der sker en uhensigtsmæssig substitution mellem forskellige tvangsforanstaltninger

Sundhedsstyrelsen følger udviklingen og opfølgningen på anvendelsen af tvang tæt med en forventning om, at samtlige regioner lever op til de forpligtende aftaler om reduktion af tvang i psykiatrien.

1.2. National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang, hvor målsætningen om reduktion i anvendelsen af tvang er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1). Hvert halve år offentliggøres data for udviklingen i de 15 indikatorer, og Sundhedsstyrelsen kommenterer på udviklingen det seneste år. Derudover indgår Sundhedsstyrelsens vurdering af udviklingen i anvendelsen af tvang i psykiatrien i forhold til at nå målsætningerne i 2020.

De bagvedliggende data for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside.

På baggrund af resultaterne i denne opgørelse for perioden 1. juli 2018-30. juni 2019 beder Sundhedsstyrelsen alle fem regioner om at redegøre for udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige skridt regionerne vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang. Disse redegørelser drøftes på det førstkommende møde i Task Force for Psykiatri.

I afsnit 3 ses en oversigt over hvilke indikatorer, der kommenteres på i nærværende rapport i overgangsperiode til den nye version af Landspatientregisteret (LPR3).

2. Sundhedsstyrelsens vurdering af resultater

2.1. Overordnet vurdering

Denne monitorering viser, at der nationalt er sket et fald i antallet af personer, der bæltefikseres, siden baseline. Faldet dækker dog over en forskellig udvikling i de fem regioner. I forhold til de enkelte regioner viser denne monitorering, at Region Hovedstaden fortsat fastholder den positive udvikling med at nedbringe antallet af bæltefikseringer. Region Midtjylland har for alvor fået vendt udviklingen i forhold til brugen af bæltefiksering og har næsten en halvering i antallet af bæltefikseringer fra 2017/2018 til 2018/2019 samt et fald i antal personer, der bæltefikseres fra 2017/18 til 2018/19. Både Region Syddanmark og Region Nordjylland har en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer, mens Region Sjælland har et mindre fald.

Siden baseline har der i alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden, været en stigning eller et uændret antal voksne, der udsættes for en eller flere former for tvang.

Anvendelsen af fastholdelser er steget i alle regioner siden baseline, og anvendelsen af akut beroligende medicin er siden baseline steget i alle regioner fraset i Region Hovedstaden. Begge dele er bekymrende, da det trækker i den forkerte retning i forhold til den tilsvarende nedbringelse af bæltefikseringer.

Det er ligeledes bekymrende, at antallet af personer, der bliver tvangsindlagt og tvangstilbageholdt fortsat stiger i forhold til baseline, selvom udviklingen nogle år har været svagt faldende. Derudover er der sket en stigning i antal personer, der tvangsmedicineres, siden baseline.

Den samlede brug af tvang er således fortsat stigende, og det samlede antal mennesker, som berøres af tvang, er fortsat langt over det ønskede niveau, hvilket er meget bekymrende. Det tyder på, at der er en stor udfordring i behandlingen af mennesker med psykiske lidelser, som fortsat ikke er løst. Udfordringerne kan bl.a. være at sikre en behandling af høj kvalitet i både den ambulante regionale psykiatri og under indlæggelse, samt at sikre en tidlig og forebyggende indsats forud for indlæggelse og efter udskrivelse i både kommunalt og regionalt regi.

Sundhedsstyrelsen er fortsat bekymret for det meget høje niveau for anvendelse af tvang hos børn og unge under 18 år, selvom der dog ses et beskedent fald siden 2015/2016 i antallet af børn og unge, der er berørt af tvang.

Samlet set finder Sundhedsstyrelsen det fortsat meget bekymrende, at man ikke i tilstrækkelig grad formår at nedbringe anvendelsen af tvang i Danmark, og der er fortsat

behov for et meget stort ledelsesmæssigt fokus på området. I forhold til udviklingen i de enkelte regioner finder Sundhedsstyrelsen det meget positivt, at arbejdet med nedbringelse af tvang i Region Midtjylland fortsat går i den rigtige retning, og ligeledes er det positivt, at Region Hovedstaden fastholder et kontinuerligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer siden baseline. Sundhedsstyrelsen ser med bekymring på, at der i Region Syddanmark er en stigning både i anvendelsen af bæltefikseringer og flere andre tvangsformer i det seneste år. Det er ligeledes bekymrende at anvendelsen af tvang i både Region Sjælland og Region Nordjylland i store træk er uændret eller går den forkerte vej, til trods for det store fokus på området. Det er således ikke lykkedes i tilstrækkeligt omfang at nedbringe anvendelsen af bæltefikseringer, og generelt er anvendelsen af de andre tvangsformer uændret eller steget siden baseline.

2.2. Strategier for nedbringelse af tvang

Der er solid viden om, hvad der kan nedbringe anvendelsen af tvang. Ledelsesinvolvering er den vigtigste af de seks kernestrategier, som er blevet benyttet i flere lande til at opnå positive resultater i forhold til at nedbringe brugen af tvang. Ledelsesinvolvering anses også som en forudsætning for, at de andre strategier har effekt. Desuden indgår kompetenceudvikling, brugerinddragelse, anvendelse af forskellige forebyggelsesværktøjer og debriefingsteknikker samt anvendelse af data til en datadrevet praksis som strategier og værktøjer, ledelsen kan anvende for at nedbringe tvang. Nedbringelsen af tvang handler om en langsigtet kulturændring i psykiatrien, som kun kan ske ved vedvarende og konsekvent at fastholde fokus på tvangsnedbringelse.

Satspuljeprojektet "Forsøg med bæltefri afsnit i psykiatrien" viser ligeledes, at anvendelsen af bæltefikseringer næsten helt kan undgås – også uden stigning i anvendelsen af øvrige tvangsformer. Resultaterne skyldes en række faktorer, herunder øget normering, tværfaglighed og fokus på de seks kernestrategier. Derudover viser resultaterne fra satspuljeprojektet, at de organisatoriske og kultur-mæssige forandringer er mere betydningsfulde i forhold til at nedbringe tvang, end hvilke konkrete redskaber personalet benytter.

I lyset af at flere udsættes for tvang, og at antallet af tvangsindlæggelser er stigende, ser Sundhedsstyrelsen fortsat et behov for at se på, hvordan man bedre kan forebygge anvendelsen af tvang i såvel voksen- som børne- og ungdomspsykiatrien, da tvangsindlæggelser ofte følges af brug af tvang under indlæggelsen.

2.3. Tvangsanvendelse over for børn og unge

Sundhedsstyrelsen har tidligere udtrykt bekymring i forhold til tvangsanvendelse over for børn og unge, idet denne ikke var nedbragt. I nærværende monitorering for 2018/2019 er der overordnet sket en stigning i den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge siden baseline, herunder en stigning i både tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser. Sundhedsstyrelsen er i den forbindelse opmærksom på, at der er usikkerhed vedrørende data for børn og unge på grund af ændringer i registreringspraksis fra 1. juni

2015¹. Sundhedsstyrelsen vil i rapporten kommentere udviklingen siden den ændrede registreringspraksis i 2015/2016 på grund af usikkerheden i data. Hvis man blot betragter udviklingen siden juni 2015 er der sket et lille fald i den samlede brug af tvang over for børn og unge samt i tvangstilbageholdelser, og det sidste år også tvangsindlæggelser. Dette tyder forhåbentlig på, at det begynder at gå i den rigtige retning i forhold til at nedbringe tvangsansværelsen over for børn og unge.

2.4. Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne

I Sundhedsstyrelsens dialog med regionerne siden 2016 om nedbringelsen af tvang er det bl.a. blevet tydeligt, at der på tværs af regionerne er afdelinger, hvor det er lykkedes at nedbringe tvang, og afdelinger, hvor indsatsen ikke har haft den ønskede effekt. Drøftelserne på disse møder har generelt bekræftet, at et vedvarende og langsigtet ledelsesfokus på og prioritering af nedbringelse af tvang – både på politisk, direktions- og afdelingsniveau – som led i en kulturændring, er det vigtigste greb for at nedbringe brugen af tvangsforanstaltninger. Ligeledes er det vigtigt at fremhæve, at systematisk dataindsamling, analyser af data og opsætning af mål er meget vigtige for at kunne nedbringe anvendelsen af tvangsforanstaltninger.

Fremadrettet vil Sundhedsstyrelsen fortsat drøfte muligheder og erfaringer med regionerne i forhold til både at forebygge og nedbringe anvendelsen af tvang, særligt i forhold til børn og unge.

2.5 Sundhedsstyrelsens fremadrettede fokus

Det er som nævnt Sundhedsstyrelsens vurdering, at partnerskabsaftalens målsætning om reduktion af tvang – herunder den samlede anvendelse af tvang – ikke kan nås i 2020, og det er bekymrende, at antallet af tvangsindlæggelser er steget markant siden baseline, at anvendelsen af bæltefikseringer ikke falder tilstrækkeligt, og at anvendelsen af fastholdelser og akut beroligende medicin er stigende. Særligt stigningen i tvangsindlæggelser peger som tidligere nævnt på, at der fortsat er store udfordringer i forhold til at understøtte en behandling af høj kvalitet i psykiatrien, samt udfordringer i forhold til patientens forløb forud for og i forbindelse med indlæggelse.

Som nævnt er der solid viden om, hvad der kan nedbringe anvendelsen af tvang. Sundhedsstyrelsen har derfor igangsat et fagligt arbejde, der skal samle op på den eksisterende viden og gode erfaringer, så regionerne kan bruge dette som inspiration til arbejdet med at reducere tvang. Anbefalingerne vil tage afsæt i eksisterende forskning, viden og gode erfaringer med at nedbringe tvang samt pege på, hvordan regionerne kan arbejde

¹ Data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke (magtanvendelse). Sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, er i den nye psykiatrilov fra 2015 lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i den tidligere psykiatrilov. Disse registreres nu som magtanvendelse.

med at forbedre eksempelvis det tværsektorielle samarbejde. Der er nedsat en faglig arbejdsgruppe, og anbefalingerne forventes offentliggjort i første kvartal 2020.

Som Sundhedsstyrelsen tidligere har påpeget, er der flere steder, hvor regionerne er nået langt med nedbringelsen af tvang og dermed har vist, at det er muligt eksempelvis at nedbringe brugen af bæltefikseringer. Sundhedsstyrelsen vil derfor fortsat i samarbejde med regionerne drøfte, hvordan den eksisterende viden om tvangsnedbringelse kan anvendes, og hvordan gode erfaringer med nedbringelse af tvang i enkelte regioner kan fastholdes og deles med andre regioner. Derudover vil Sundhedsstyrelsen som førnævnt fortsat have særligt fokus på børn og unge samt på substitutionseffekt i brugen af akut beroligende medicin og fastholdelser.

3. Sammenfatning af resultater

3.1. Datagrundlag

Denne rapport vil som nævnt *ikke* omfatte indikatorer, der anvender data fra det nye Landspatientregister LPR3. Dette skyldes, at regionerne i starten af 2019 er overgået til indberetning til LPR3, og i forbindelse med overgangen vil det frem mod starten af 2020 ikke være muligt at få data fra LPR fra Sundhedsdatastyrelsen. På den baggrund er rapporten en delvis monitorering af anvendelse af tvang i psykiatrien for 1. juli 2018-30. juni 2019, som er baseret på data fra Register over Tvang i Psykiatrien (TiP).

Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at det datasæt, der er leveret fra Sundhedsdatastyrelsen, er tilstrækkeligt i forhold til at kunne følge nedbringelsen af tvang i psykiatrien.

Følgende indikatorer kommenteres i denne rapport:

- Antal personer med tvang (antal berørt): Antal personer berørt af tvangsforanstaltninger i aktuelle periode. Opgøres for hver af de udvalgte tvangsforanstaltninger.
- Total antal tvang: Antal indberettede påbegyndte tvangsforanstaltninger i aktuelle periode. Opgøres for hver af de udvalgte tvangsforanstaltninger.
- Længde af bæltefikseringer: Opgøres i kvartiler Q1-Q3 (timer), opgøres fordelt efter antal timer og opgørelse af totalt antal timer for bæltefikseringer over 48 timer
- Antal personer berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger: Antal personer berørt af tvangsforanstaltninger i aktuelle periode, fordelt på alder.

3.2. Nationale resultater

De to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har tilknyttet en målsætning om halvering er:

- andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (kommenteres som nævnt ikke i denne rapport)
- totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Denne monitorering viser, at der nationalt er sket et fald i antallet af personer, der bæltefikseres, siden baseline. Faldet dækker dog over en forskellig udvikling i de fem regioner. I forhold til de enkelte regioner viser denne monitorering, at Region Hovedstaden fortsat fastholder den positive udvikling med at nedbringe antallet af bæltefikseringer. Region Midtjylland har for alvor fået vendt udviklingen i forhold til brugen af bæltefiksering og har næsten en halvering i antallet af bæltefikseringer fra 2017/2018 til 2018/2019. Både Region Syddanmark og Region Nordjylland har en stigning i antallet af bæltefikseringer siden 2017/2018, mens Region Sjælland har et mindre fald.

Børn og unge

Overordnet viser data, at der stadig er flere børn og unge, der bliver berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger end ved baseline. Der er dog sket et lille fald siden 2015/2016.

3.3. Regionale resultater

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til anvendelsen af tvang. Andelen af patienter, der blev udsat for bæltefiksering ved indgåelse af partnerskabsaftalen, var lavest i Region Hovedstaden og Region Sjælland, og højest i Region Midtjylland og Region Syddanmark. Regionerne er også forskellige hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning. Der er derfor etableret individuelle regionale baselines for hver af indikatorerne i monitoreringsmodellen, og resultaterne skal ses og vurderes i det lys.

De væsentligste regionale resultater for de enkelte indikatorer er sammenfattet i det følgende.

Region Hovedstaden

Region Hovedstaden har opnået et fald på næsten alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline. Dog er der sket en mindre stigning i længevarende bæltefikseringer (over 48 timer) det seneste år.

Samtidig er der sket en stigning siden baseline i anvendelsen af fastholdelser og det totale antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang. Dog er der færre personer, der får akut beroligende medicin med tvang i forhold til baseline.

Antal voksne, der tvangsindlægges, er faldet siden baseline, men antallet af tvangstilbageholdelser er steget. Der ses også en stigning i tvangsmedicinering siden baseline.

Der er siden baseline og det seneste år sket et fald i det samlede antal voksne berørt af en eller flere former for tvang.

Antallet af børn og unge berørt af tvang er stagneret siden 2015/2016. Antallet af tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser blandt børn og unge er stort set uændret siden 2015/2016.

Region Midtjylland

Der er i Region Midtjylland sket et betydeligt fald i anvendelsen af bæltefikseringer siden baseline, og den positive udvikling er fortsat det seneste år. Regionen ligger lavere end tre andre regioner i forhold til antal bæltefikseringer over 48 timer, og regionen er således lykkedes med en betydelig reduktion af de lange bæltefikseringer siden baseline.

Der er sket en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang og fastholdelser siden baseline, og der er ligeledes sket en mindre stigning i antal personer, der fastholdes, siden 2017/2018. Der er dog sket et fald i anvendelsen af akut beroligende medicin samt i antal gange, der fastholdes, det seneste år.

Antallet af voksne, som tvangsindlægges, er også steget siden baseline. Dog er antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, faldet siden baseline. Antallet af personer, der tvangsmedicineres, er uændret siden baseline.

Den samlede brug af tvang over for voksne ligger lige over niveauet ved baseline. Der er sket en betydelig reduktion det seneste år.

Der er sket et lille fald i det samlede antal børn og unge berørt af tvang siden 2015/2016, herunder et svagt fald i tvangstilbageholdelser. Antallet af tvangsindlæggelser blandt børn og unge er stageret siden 2015/2016.

Region Nordjylland

I Region Nordjylland er antallet af personer, der bæltefikseres, uændret siden baseline. Det totale antal bæltefikseringer over 48 timer er dog nedbragt siden baseline.

Antallet af personer, der har fået akut beroligende medicin med tvang og antallet af personer, der er blevet fastholdt, har der været svagt stigende siden baseline. Ligeledes er det totale antal gange, der fastholdes, steget siden baseline.

Antallet af tvangsindlæggelser blandt voksne er steget siden baseline, ligesom antallet af tvangstilbageholdelser er steget en smule. Derudover er antal personer, der tvangsmedicineres, steget siden baseline.

Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat over niveauet for baseline.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er stort set den samme som i 2015/2016. Det samme billede ses i forhold til tvangstilbageholdelser og tvangsindlæggelser.

Region Sjælland

Region Sjælland er der sket et mindre fald på alle de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline.

Der er imidlertid sket en stigning i antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang, siden baseline, og der er også sket en væsentlig stigning i det totale antal gange, der gives akut beroligende medicin. Anvendelsen af fastholdelser er ligeledes steget siden baseline.

Der ses en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser blandt voksne siden baseline. For tvangsmedicinering og tvangstilbageholdelser er der også sket en stigning siden 2017/2018.

Den samlede brug af tvang over for voksne er fortsat langt over niveauet for baseline og er ligeledes steget siden 2017/2018.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er faldet siden 2015/2016. Der er stort set lige så mange børn og unge, som er blevet tvangstilbageholdt og tvangsindlagt, som i 2015/2016.

Region Syddanmark

Der er i Region Syddanmark sket et fald på en række af de indikatorer, der omhandler bæltefikseringer, siden baseline. Der ses imidlertid stigninger på samtlige indikatorer vedrørende bæltefiksering det seneste år, på nær de lange bæltefikseringer på 24-48 timer.

Der er sket en stigning i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang siden baseline. Antal personer, der fastholdes, er det samme som ved baseline, men der er sket en stigning i det totale antal gange, der fastholdes.

Der er sket en stigning i anvendelsen af tvangsmedicinering, tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser siden baseline.

Der ses en stigning siden baseline og siden 2017/2018 i det samlede antal voksne berørt af tvang.

Den samlede anvendelse af tvang over for børn og unge er stort set uændret siden 2015/2016, og der er sket en lille stigning i anvendelsen af tvangstilbageholdelser. Antallet af tvangsindlæggelser blandt børn og unge er stort set det samme som i 2015/2016.

4. Udviklingen i antal bæltefikseringer over 48 timer

4.1. Indikatorer med målsætning om halvering i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i det totale antal bæltefikseringer over 48 timer, hvortil der i partnerskabsaftalen er tilknyttet en målsætning om halvering frem mod 2020.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende to indikatorer indgår i målsætningen om at halvere brugen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte
- Totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Som beskrevet i afsnit 3.1 vil nærværende monitorering ikke beskæftige sig med indikatorer omhandlende andelen af patienter, der udsættes for tvang, pga. overgangen til LPR3, hvorfor følgende afsnit alene vil kommentere på det totale antal bæltefikseringer over 48 timer. Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres udviklingen på nationalt - og regionalt niveau. Det skal hertil bemærkes, at de nationale tal kan dække over store regionale variationer, hvorfor det præcise billede findes i de regionale gennemgange.

Eftersom der nu er monitoreret over en årrække, vil Sundhedsstyrelsen i denne rapport og fremadrettet både fokusere på udviklingen siden baseline og sammenligne med det foregående år.

4.2. Antal bæltefikseringer over 48 timer

Af tabel 1 fremgår det, at der på nationalt niveau er sket et fald i antallet af helt lange bæltefikseringer siden baseline. Derudover ses en meget lille fremgang siden sidste år. Den meget beskedne fremgang siden 2017/2018 kunne indikere, at udviklingen er stagneret.

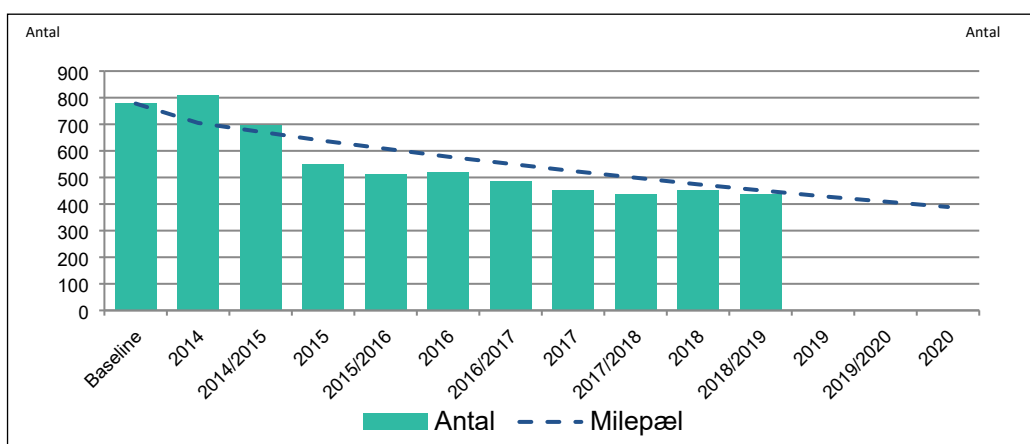
Table 1. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering					Udvikling		Milepæl
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Baseline til 18/19	17/18 til 18/19	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	778	696	514	488	438	436	-342	-2	389

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Den nationale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer er vist i figur 1 i forhold til tendenslinjen med en 10 pct. årlig reduktion.

Figur 1 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 2 ses den regionale udvikling i antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Overordnet har alle regioner oplevet fald i antallet af lange bæltefikseringer siden baseline, bortset fra Region Sjælland, der kun har reduceret antallet med 3 siden baseline. Siden sidste år har Region Midtjylland og Region Sjælland oplevet et fald i antallet af bæltefikseringer over 48 timer. I Region Hovedstaden, Region Syddanmark og Region Nordjylland ses svage stigninger i antal lange bæltefikseringer siden sidste års opgørelse, hvilket tyder på, at udviklingen stagneret i disse regioner.

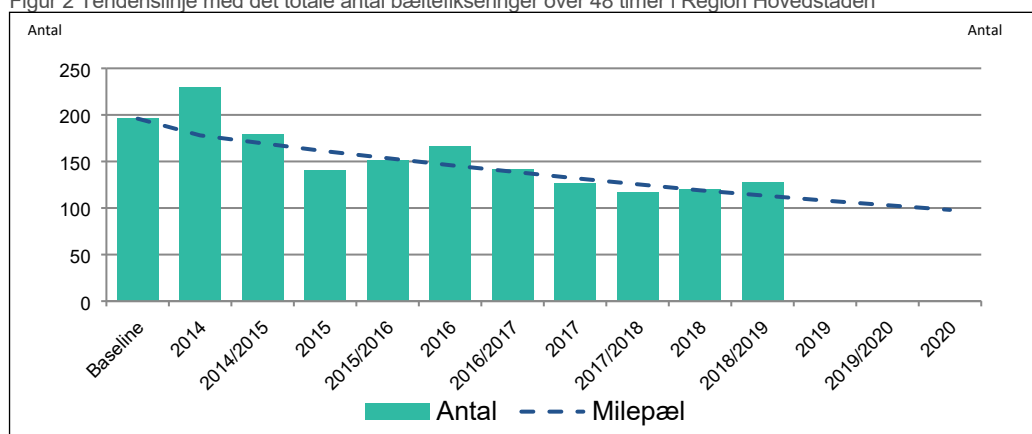
Tabel 2. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

INDI-KA-TOR	RE-GION	Base-line	Monitorering					Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	196	179	151	141	117	128	-68	11	98
	Region Midtjylland	178	131	138	151	96	69	-109	-27	89
	Region Nordjylland	66	63	45	25	24	40	-26	16	33
	Region Sjælland	80	104	72	67	89	77	-3	-12	40
	Region Syddanmark	258	219	108	104	112	122	-136	10	129
Milepæl 2020: Reduces med 50 pct.										

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

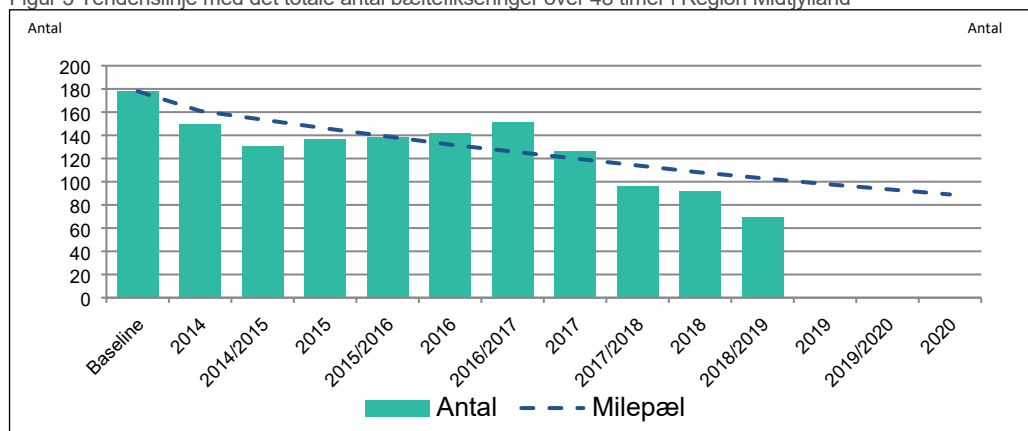
I figur 2-6 er den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer over 48 timer illustreret i forhold til tendenslinjen for målsætningen om halvering.

Figur 2 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

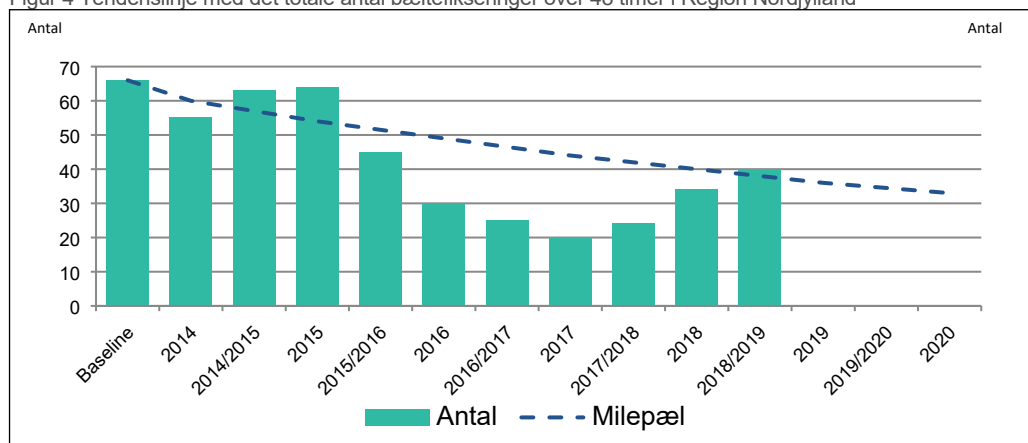
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 3 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

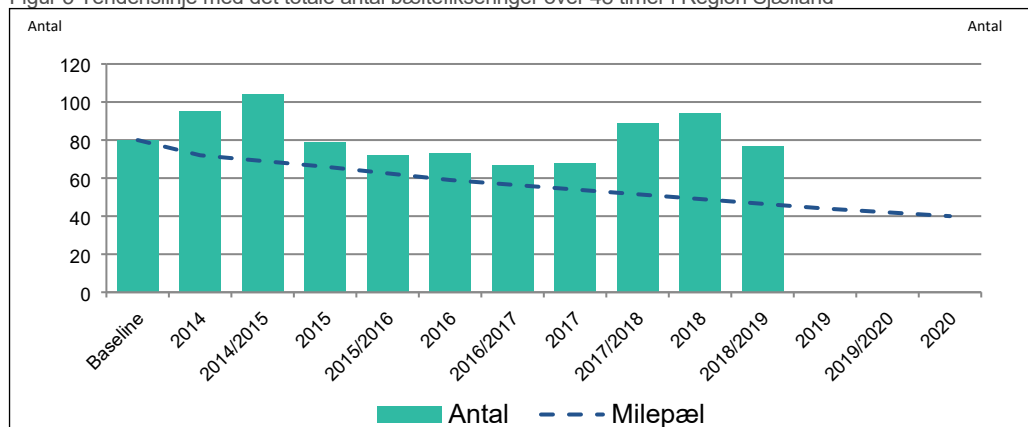
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

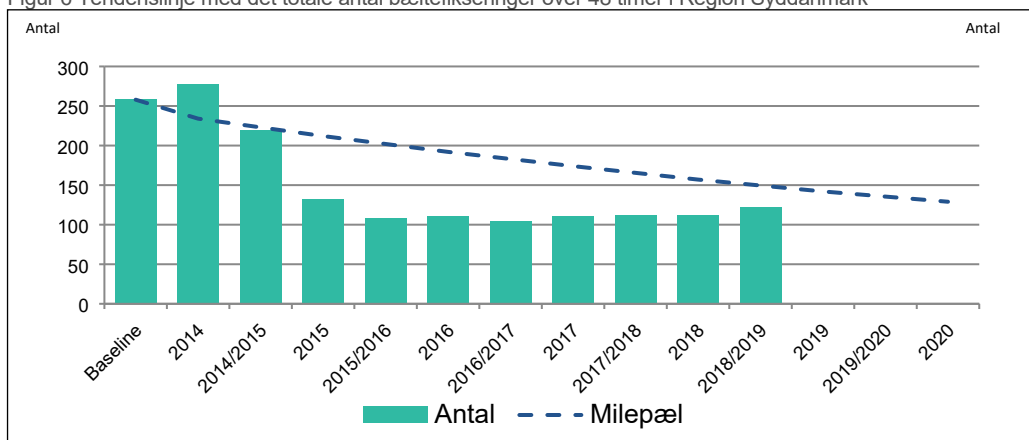
Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

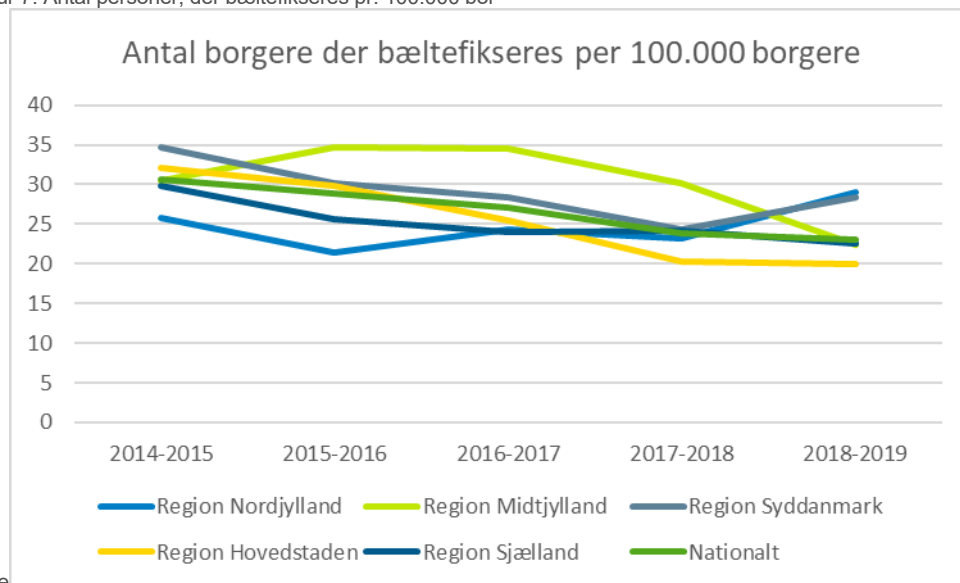
Figur 6 Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Efter ønske fra Task Force har Sundhedsstyrelsen suppleret kommenteringen med figur 7, der viser antal personer, der bæltefikses pr. 100.000 borgere.

Figur 7. Antal personer, der bæltefikses pr. 100.000 bor-

Kilde: Figuren er udarbejdet på baggrund af data fra Register over anvendelse af tvang i psykiatrien pr. 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af figur 7, at antallet af personer, der bæltefikses per 100.000 borgere, på nationalt niveau er faldet fra 2014/2015 til 2018/2019.

Alle regioner undtagen Region Nordjylland haft et fald i antallet af borgere der bæltefikses per 100.000 borgere fra 2014/2015 til 2018/2019. I Region Nordjylland og Region Syddanmark er der derudover sket en stigning det seneste år.

4.3. Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et fokus på nedbringelse af én type af tvang kan resultere i stigninger i visse andre typer af tvang. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan for eksempel medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger såsom fastholdelse. Denne udvikling i brugen af andre tvangsformer betragtes efter princippet om mindste middel som hensigtsmæssig, når én type tvang erstattes af en mindre indgribende type tvang. Men der kan også ske en uhensigtsmæssig substitution mellem tvangsforanstaltninger, hvis for eksempel bæltefikseringer erstattes af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet akut beroligende medicin med tvang. Der ses dog flere eksempler i regionerne på, at afdelinger formår at nedbringe brugen af bæltefikseringer samtidig med, at andre tvangsformer nedbringes.

For at holde øje med, om målsætningen om nedbringelse af for eksempel bæltefikseringer fører til stigninger i andre tvangstyper, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger. Nogle af disse har tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline, og nogle har ikke, men følges. I vurderingen af resultaterne skal det understreges, at det på baggrund af patientens forhåndstilkendegivelse altid vil være en vurdering i det konkrete tilfælde, hvilken tvangsforanstaltning der er mindst indgribende.

I de næste tre afsnit gennemgås udviklingen i anvendelsen af akut beroligende medicin med tvang, fastholdelse samt personlig skærmning.

4.3.1. Anvendelse af akut beroligende medicin med tvang

I tabel 3 ses udviklingen i brugen af akut beroligende medicin med tvang på både nationalt og regionalt niveau.

I alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden, er antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang, højere end ved baseline. Der ses dog en mindre forbedring primært i Region Midtjylland og Region Hovedstaden siden 2017/2018, mens Region Syddanmark og Region Nordjylland oplever en stigning i antallet af personer, der får akut beroligende medicin med tvang siden sidste år.

I alle regioner er der sket en stigning i det samlede antal gange, der gives akut beroligende medicin med tvang siden baseline. I Region Midtjylland ses dog et markant fald i det totale antal gange, der gives akut beroligende medicin siden 2017/2018, og også i Region Hovedstaden er der fremgang siden sidste år, mens udviklingen går den forkerte vej i Region Sjælland, Region Nordjylland og Region Syddanmark.²

Tabel 3. Akut beroligende medicin med tvang i antal i hele landet og fordelt på regioner

² Anvendelsen af akut beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad, eksempelvis i behandling af svært selvskadende patienter.

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
3.01 Antal personer der får akut beroligende medicin med tvang (Antal berørt)	Hele landet	2.043	2.111	2.081	2.082	2.244	2.212	169	-32
	Region Hovedstaden	914	917	915	893	940	888	-26	-52
	Region Midtjylland	402	367	420	444	451	416	14	-35
	Region Nordjylland	132	104	129	119	152	167	35	15
	Region Sjælland	234	305	256	288	331	327	93	-4
	Region Syddanmark	383	445	402	380	407	458	75	51
3.02 Total antal gange der gives akut beroligende medicin med tvang (Antal påbegyndt)	Hele landet	7.144	8.120	8.115	7.894	8.962	9.100	1.956	138
	Region Hovedstaden	3.317	3.868	3.454	3.291	3.617	3.532	215	-85
	Region Midtjylland	1.519	1.310	1.797	1.613	2.096	1.953	434	-143
	Region Nordjylland	418	291	472	452	450	558	140	108
	Region Sjælland	685	928	802	1.034	1.329	1.499	814	170
	Region Syddanmark	1.205	1.723	1.590	1.504	1.470	1.558	353	88

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

4.3.2. Anvendelse af fastholdelser

Udviklingen i anvendelsen af fastholdelser fremgår af tabel 4.

I alle regioner er antallet af personer, der fastholdes, stagneret eller steget siden baseline. Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Syddanmark har oplevet fald siden sidste år, mens udviklingen er stagneret i Region Midtjylland og Region Sjælland.

Det totale antal gange, der fastholdes, er i alle regioner fortsat væsentligt højere end ved baseline. Region Hovedstaden har haft en stigning i antallet af fastholdelser siden 2017/2018, mens der er sket et fald i antal gange, der fastholdes, i Region Midtjylland og Region Sjælland.

Tabel 4. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
4.01 Antal personer der fastholdes (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	927	1.064	1.118	1.086	1.178	1.081	154	-97
	Region Hovedstaden	378	454	519	439	508	444	66	-64
	Region Midtjylland	195	223	228	219	217	226	31	9
	Region Nordjylland	129	154	158	152	186	163	34	-23
	Region Sjælland	153	163	134	184	182	185	32	3
	Region Syddanmark	83	83	103	115	97	84	1	-13
4.02 Total antal gange der fastholdes (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.825	3.864	4.195	3.816	4.110	4.051	1.226	-59
	Region Hovedstaden	1.169	1.922	2.055	1.511	1.607	1.663	494	56
	Region Midtjylland	577	582	861	569	770	736	159	-34
	Region Nordjylland	483	642	585	732	720	715	232	-5
	Region Sjælland	402	408	402	696	722	645	243	-77
	Region Syddanmark	196	310	292	308	291	292	96	1

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

4.3.3. Anvendelse af personlig skærmning

I tabel 5 ses udviklingen i anvendelsen af personlig skærmning over 24 timer. Heri fremgår det, at der på nationalt plan er sket et fald i antal personer, der skærmes, samt i antal gange, der skærmes, siden baseline. Udviklingen i antal personer, der skærmes, er dog gået en smule den forkerte vej siden 2017/2018, og den dårlige udvikling skyldes primært en svag stigning i Region Sjælland, mens de andre regioner har små reduktioner i antal skærmninger og antal personer, der skærmes, siden 2017/2018.

I vurderingen af data bør der tages forbehold for, at det både på nationalt og regionalt niveau er meget få personer og gange, der skærmes, og både Region Syddanmark og Region Nordjylland har færre end fem skærmninger om året.

Tabel 5 Personlig afskærmning over 24 timer i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
5.01 Antal personer der skærmes (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	79	73	55	64	43	51	-28	8
	Region Hovedstaden	21	27	18	24	19	15	-6	-4
	Region Midtjylland	22	19	15	18	12	11	-11	-1
	Region Nordjylland	5	<5	<5	<5	-	5	0	-
	Region Sjælland	17	17	16	17	9	17	0	8
	Region Syddanmark	14	8	<5	<5	<5	<5	-	-
5.02 Total antal gange der skær-	Hele landet	88	87	54	69	58	58	-30	0
	Region Hovedstaden	27	31	19	27	21	20	-7	-1

mes (Antal påbegyndt)	Region Midtjylland	25	24	15	17	13	10	-15	-3
Milepæl 2020: Området følges	Region Nordjylland	<5	<5	<5	<5	-	5	-	-
	Region Sjælland	17	22	14	19	21	20	3	-1
	Region Syddanmark	15	8	<5	<5	<5	<5	-	-

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

5. Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger

5.1. Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

Det foregående kapitel omhandlede udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er tilknyttet en målsætning om en halvering i 2020. I dette kapitel kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er aftalt en målsætning om reduktion i 2020. Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer:

- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger:

- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger

I afsnit 5.4 kommenteres udviklingen i anvendelsen af tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger området.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres udviklingen på nationalt - og regionalt niveau. Det skal hertil bemærkes, at de nationale tal kan dække over store regionale variationer, hvorfor det præcise billede findes i de regionale gennemgange.

5.2. Anvendelse og varighed af bæltefikseringer

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres, fremgår af tabel 6. Både antal personer, der bæltefikseres, og det totale antal gange, der bæltefikseres, ligger væsentligt under baseline. Antallet af bæltefikseringer er faldet det seneste år, og der har også været et betydeligt fald i det totale antal bæltefikseringer siden sidste år.

Tabel 6. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering					Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Baseline til 18/19	17/18 til 18/19
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	2.036	1.732	1.637	1.551	1.372	1.327	-709	-45
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	5.688	4.907	5.339	4.650	3.946	3.466	-2.222	-480

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i bæltefikseringer er vist i tabel 7. Heri fremgår det, at alle regioner har reduceret antal personer, der bæltefikseres, og det totale antal bæltefikseringer siden baseline. Derudover har alle regioner, med undtagelse af Region Nordjylland og Region Syddanmark, også siden 2017/2018 reduceret i antal personer, der bæltefikseres, og i det totale antal gange, der bæltefikseres. Særligt Region Midtjylland har på begge indikatorer et markant fald siden 2017/2018.

Tabel 7. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	Region Hovedstaden	716	564	530	457	368	362	-354	-6
	Region Midtjylland	449	389	447	449	395	293	-156	-102
	Region Nordjylland	174	150	125	143	136	171	-3	35
	Region Sjælland	248	244	211	200	202	188	-60	-14
	Region Syddanmark	477	417	365	345	296	345	-132	49
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	1.770	1.337	1.163	828	816	774	-996	-42
	Region Midtjylland	1.639	1.239	2.298	1.823	1.530	800	-839	-730
	Region Nordjylland	593	536	555	532	324	529	-64	205
	Region Sjælland	579	651	438	444	508	462	-117	-46
	Region Syddanmark	1.107	1.144	885	1.023	768	901	-206	133

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af tabel 8, at antallet af kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer) samt antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) på nationalt niveau er faldet siden baseline. Ligeledes er summen af bæltefikseringstimer på over 48 timer faldet siden baseline og siden 2017/2018, ligesom det totale antal bæltefikseringer over 48 timer er uændret 2017/2018.

Tabel 8. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Base-line	Monitorering					Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Baseline til 18/19	17/18 til 18/19
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	814	535	919	781	609	545	-269	-64
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	1.447	1.291	1.676	1.294	1.155	936	-511	-219
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	1.899	1.714	1.708	1.601	1.328	1.181	-718	-147
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	746	658	511	464	411	346	-400	-65
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	105.874	109.748	65.168	57.491	70.414	56.798	-49.076	-13.616

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 9 viser, at Region Nordjylland og Region Syddanmark ligger over baseline i forhold til antallet af korte bæltefikseringer (0-2 timer), og disse to regioner oplever også en stigning siden sidste år.

I forhold til antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer ligger alle regioner, bortset fra Region Syddanmark, under baseline. I alle regioner, på nær Region Midtjylland, er antallet af bæltefikseringer på 2-8 timer stagneret eller steget siden 2017/2018. Region Midtjylland kan således tilskrives æren for, at der på nationalt niveau opleves et fald siden sidste år.

Tabel 9. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	285	123	152	76	164	130	-155	-34
	Region Midtjylland	276	192	530	313	305	148	-128	-157
	Region Nordjylland	101	67	101	147	37	135	34	98
	Region Sjælland	55	68	30	34	27	29	-26	2
	Region Syddanmark	97	85	106	211	76	103	6	27
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	501	365	296	175	164	165	-336	1
	Region Midtjylland	443	377	866	616	595	271	-172	-324
	Region Nordjylland	178	149	213	156	106	171	-7	65
	Region Sjælland	141	146	76	92	108	123	-18	15
	Region Syddanmark	184	254	225	255	182	206	22	24

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 10 ses den regionale udvikling i mellemlange bæltefikseringer (8-24 timer), lange bæltefikseringer (24-48 timer) samt summen af bæltefikseringer over 48 timer. I alle regioner er der sket et fald i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer siden baseline, bortset fra i Region Syddanmark, hvor antallet er stort set uændret. Region Syddanmark og Region Nordjylland har siden 2017/2018 haft en stigning i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer.

I forhold til antallet af lange bæltefikseringer med en varighed på 24-48 timer har alle regioner oplevet et fald siden baseline. Udviklingen er i Region Hovedstaden stagneret siden 2017/2018, mens de andre regioner har haft mindre fald siden sidste år.

Vedrørende summen af bæltefikseringstimer over 48 timer har alle regioner har oplevet et fald siden baseline. Region Syddanmark har haft en stigning siden 2017/2018, mens de øvrige regioner har faldt siden sidste år.

Tabel 10. Antal bæltefikseringer fordelt på varighed og regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	577	486	421	330	262	236	-341	-26
	Region Midtjylland	547	412	633	603	440	245	-302	-195
	Region Nordjylland	193	199	150	143	114	148	-45	34
	Region Sjælland	214	228	184	200	220	188	-26	-32
	Region Syddanmark	368	389	320	325	292	364	-4	72
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	212	181	140	105	107	110	-102	3
	Region Midtjylland	192	126	131	140	94	66	-126	-28
	Region Nordjylland	55	56	46	42	43	32	-23	-11
	Region Sjælland	88	104	75	51	63	44	-44	-19
	Region Syddanmark	199	191	119	126	104	94	-105	-10
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed	Region Hovedstaden	24.728	20.774	18.137	17.809	23.343	21.780	-2.948	-1.563
	Region Midtjylland	25.173	24.366	18.681	16.911	11.822	9.105	-16.068	-2.717

(Antal timer)	Region Nordjylland	7.578	8.323	6.090	2.948	11.540	3.809	-3.769	-7.731
	Region Sjælland	11.528	18.405	9.750	7.463	11.875	9.484	-2.044	-2.391
	Region Syddanmark	36.867	37.879	12.510	12.361	11.834	12.621	-24.246	787

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 11 og tabel 12 viser udviklingen i anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering på henholdsvis nationalt og regionalt niveau. På nationalt niveau (tabel 11) ses der siden baseline og siden sidste år et fald i antallet af personer, hvor der bruges remme.

Tabel 11. Antal personer, hvor der er anvendt remme, i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering					Udvikling	
	2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Baseline til 18/19	17/18 til 18/19
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt)	1.316	1.204	1.168	1.169	1.064	1.037	-279	-27

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

På regionalt niveau (tabel 12) ses, at Region Nordjylland ligger over baseline, mens Region Sjælland ligger omkring baseline, og de øvrige regioner har haft fald siden baseline. Region Nordjylland og Region Syddanmark har siden sidste år haft en stigning i antal af personer, hvor der bruges remme.

Tabel 12. Antal personer, hvor der er anvendt remme, fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Region Hovedstaden	399	371	364	339	294	267	-132	-27
	Region Midtjylland	309	268	318	344	300	232	-77	-68
	Region Nordjylland	104	85	90	103	98	130	26	32
	Region Sjælland	146	155	128	129	145	139	-7	-6
	Region Syddanmark	372	349	295	279	245	291	-81	46

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

5.3. Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Tabel 13 og 14 viser de nationale og regionale tal for voksne samt børn og unge, der berøres af tvang. I opgørelsen af tvangsforanstaltninger inkluderes al tvang, og der skelnes ikke mellem tvangsformer. Eksempelvis sidestilles bæltefiksering med skærmning i opgørelsen af denne indikator. Indikatoren medtages for at kunne følge udviklingen i den samlede brug af tvang.³

Først kommenteres udviklingen for voksne og dernæst for børn og unge.

Tabel 13 viser den nationale og regionale udvikling i antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. Alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden og Region Midtjylland, har oplevet en stigning siden baseline. I Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark er der også sket stigninger siden sidste år.

³ Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. tabel 3 på side 18. Dette bør tages i betragtning, når andelen af personer berørt af tvang vurderes.

Tabel 13. Antal voksne berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (Antal berørt) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	5.633	5.796	5.581	5.793	5.913	5.856	223	-57
	Region Hovedstaden	2.232	2.284	2.234	2.216	2.167	2.145	-87	-22
	Region Midtjylland	1.153	1.167	1.174	1.218	1.279	1.157	4	-122
	Region Nordjylland	487	524	469	542	548	568	81	20
	Region Sjælland	691	728	702	758	787	839	148	52
	Region Syddanmark	1.163	1.197	1.124	1.173	1.258	1.278	115	20

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 14 viser den nationale og regionale udvikling i antal og andel af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. Her fremgår det, at antallet af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger fortsat ligger over baseline. Dette billede ses også i de regionale opgørelser, hvor alle regioner ligger over eller lige omkring baseline. Region Hovedstaden har færre tilfælde end sidste år, mens de øvrige regioner ligger på samme niveau som sidste år.

Tabel 14. Antal børn og unge under 18 år berørt af tvangsforanstaltninger i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (Antal berørt) Milepæl 2020: Reduceres i forhold til baseline	Hele landet	243	286	325	362	317	291	48	-26
	Region Hovedstaden	107	119	105	109	123	106	-1	-17
	Region Midtjylland	51	70	79	78	75	72	21	-3
	Region Nordjylland	19	12	27	27	29	21	2	-8
	Region Sjælland	40	53	73	97	42	50	10	8
	Region Syddanmark	37	46	60	66	57	59	22	2

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Sundhedsstyrelsen gør opmærksom på, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt (i alt 291 tilfælde).

Det fremgår af tabellen, at antallet af børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i 2018/2019 var 291. Af de børn og unge, som blev berørt af tvang, var 103 børn og unge under 15 år og dermed mindreårige. For 33 af de mindreårige blev tvangen udført uden forældresamtykke og var derfor tvang i psykiatrilovens forstand. For 89 af de mindreårige blev tvangsforanstaltningen udført med forældresamtykke og er derfor magt-anvendelse og ikke tvang i psykiatrilovens forstand.

5.4. Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvang

I det følgende beskrives udviklingen inden for en række andre tvangsforanstaltninger med relevans for monitoreringen af tvang. Det drejer sig om tvangsmedicinering, tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse⁴.

5.4.1. Anvendelse af tvangsmedicinering

I tabel 15 fremgår den nationale og regionale udvikling i anvendelsen af tvangsmedicinering. Tvangsmedicinering omfatter *ikke* akut beroligende medicin med tvang.

I tabellen fremgår det, at alle regioner, ud over Region Midtjylland, har haft en stigning i antallet af personer, der tvangsmedicineres, siden baseline. Region Midtjylland ligger på samme niveau, som ved baseline. Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Nordjylland har reduceret i antal personer, der tvangsmedicineres siden sidste år, mens antallet er steget siden sidste år i Region Syddanmark. Region Sjælland ligger på samme niveau som sidste år.

Tabel 15. Antal personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges.	Hele landet	667	721	760	815	855	837	170	-18
	Region Hovedstaden	300	356	379	389	393	383	83	-10
	Region Midtjylland	133	111	125	145	160	129	-4	-31
	Region Nordjylland	57	77	74	85	83	74	17	-9
	Region Sjælland	78	82	79	95	102	108	30	6
	Region Syddanmark	102	99	108	107	127	149	47	22
	Region Vestjylland								

⁴ Indikatorerne tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse udgjorde i tidligere opgørelser indikatoren frihedsberøvelse, men blev fra og med årsopgørelsen for 2016 opgjort som to separate indikatorer.

	dan- mark								
--	--------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

5.4.2. Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse

Frihedsberøvelse opgøres som henholdsvis tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse. Nedenfor kommenteres først udviklingen for voksne og dernæst udviklingen for børn og unge.

Tabel 16 viser den nationale og regionale udvikling i antallet af voksne, der tvangsindlægges. Antallet af voksne, der tvangsindlægges, er i alle regioner, bortset fra Region Hovedstaden, højere end ved baseline. På regionalt plan har Region Sjælland og Region Midtjylland opnået et fald i antallet af voksne, der tvangsindlægges, siden 2017/2018, mens antallet i de andre regioner er stagneret eller steget siden sidste år.

Tabel 16. Antal voksne der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base- line	Monitorering					Udvikling	
		2011- 2013	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019	Base- line til 18/19	17/18 til 18/19
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.872	3.100	3.057	3.171	3.176	3.177	305	1
	Region Hovedstaden	1.098	1.159	1.135	1.121	1.042	1.050	-48	8
	Region Midtjylland	545	618	619	663	697	636	91	-61
	Region Nordjylland	240	247	241	283	255	311	71	56
	Region Sjælland	361	383	398	427	464	453	92	-11
	Region Syd-dan-mark	649	721	700	715	750	774	125	24

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 17 viser den nationale og regionale udvikling i tvangstilbageholdelse af voksne. Alle regioner, ud over Region Midtjylland, ligger fortsat over baseline for antal voksne, der tvangstilbageholdes. Region Hovedstaden og Region Sjælland har oplevet en stigning si-

den sidste år i antallet af voksne, der tvangstilbageholdes, mens Region Midtjylland og Region Nordjylland har reduceret i antallet det seneste år.

Tablet 17. Antal voksne der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
8.04 Antal voksne der tvangstilbageholdes (Antal berørt)	Hele landet	2.345	2.472	2.334	2.386	2.458	2.436	91	-22
	Region Hovedstaden	969	1.060	1.037	1.056	1.014	1.043	74	29
	Region Midtjylland	470	420	454	438	475	424	-46	-51
	Region Nordjylland	209	264	218	232	232	221	12	-11
	Region Sjælland	286	307	248	257	281	296	10	15
	Region Syddanmark	442	457	418	442	490	488	46	-2

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 18 og tabel 19 viser den nationale og regionale udvikling i tvangsindlæggelser og tvangstilbageholdelser af børn og unge under 18 år.

Tabel 18. Antal børn og unge under 18 år der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011 - 2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
7.01 Antal børn og unge under 18 der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	103	125	133	166	161	143	40	-18
	Region Hovedstaden	37	43	37	50	55	43	6	-12
	Region Midtjylland	23	34	36	38	28	39	16	11
	Region Nordjylland	8	5	12	15	14	12	4	-2
	Region Sjælland	16	21	23	30	28	24	8	-4
	Region Syddanmark	22	25	33	40	40	31	9	-9

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 18 viser udviklingen for tvangsindlæggelser. På trods af mindre fald i de fleste regioner siden 2017/2018, er antallet af børn og unge, der tvangsindlægges, på niveau med eller større end niveauet i 2015/2016. Det skal bemærkes, at det samlede antal tvangsindlæggelser hos børn er relativt lavt (i alt 143 børn og unge), hvilket bør inddrages i vurderingen af resultaterne.

Tabel 19 viser udviklingen i tvangstilbageholdelser for børn og unge. På regionalt plan er antallet af tvangstilbageholdelser blandt børn og unge stagneret siden 2015/2016 i alle regioner. Det skal også her bemærkes, at det samlede antal tvangstilbageholdelser er meget lavt (i alt 98 tilfælde), hvorfor der også her må tages forbehold i vurderingen.

Tabel 19. Antal børn og unge under 18 år der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Base-line	Monitorering					Udvikling	
		2011-2013	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	Base-line til 18/19	17/18 til 18/19
8.01 Antal børn og unge under 18 der tvangstilbageholdes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	83	103	107	93	95	98	15	3
	Region Hovedstaden	37	43	44	28	38	34	-3	-4
	Region Midtjylland	15	25	20	15	15	14	-1	-1
	Region Nordjylland	7	<5	8	7	12	13	6	1
	Region Sjælland	15	13	19	22	12	12	-3	0
	Region Syddanmark	11	20	20	26	20	28	17	8

Kilde: Register over anvendelse af tvang i psykiatrien 4. november 2019, Sundhedsdatastyrelsen

Bilagsfortegnelse

- Bilag 1:** *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien.* Heri findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.
- Bilag 2:** *Oversigt over tvangsformer.* Heri ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.
- Bilag 3:** *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien.* Heri ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af brugen af tvang i 2020.
- Bilag 4:** *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien 1. juli 2018-30. juni 2019.* Heri ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●